

gyében] a takarmánytermelés tekintetéből követtek; t. i. a minden időben itt-ott, árokpartokon s egyebütt vadon is buján diszló fűnek magvát megszédtek, iskolában szaporították, együtt elvetették, s azon eredményre jöttek, hogy a rozsnok egy faja [az óriási, *Bromus giganteus*] a többi mind tulszárnyalva foglalt tért, s most már az uradalom százholdas tábla számra termeszti s a legszárazabb évben sem csaldott vele. E tapasztalás után valóban megérdemli ezen takarmányfűnek termesztését másutt is megkísérteni, kivált a mágócsihoz hasonló száraz, laza, televényes fekete talajon, s általában követésre méltó lenne a vidékenkint vadon diszló, aszály ellen nem érzékeny füvek hasonló megfigyelése, s azoknak a vidéki viszonyokhoz képest terjesztése.

(Folyt. köv.)

A bécsi nemzetközi gazdasági congressus határozatai a mezőgazdaságra nézve hasznos madarak védelmét illetőleg.

(Gróf Lázár Kálmántól.)

[Folytatás.]

A javaslattevőknek javaslatukat támogató beszédeikből ki-tűnt, hogy Tschudi és Frauenfeld között majdnem semmi eltérés nincs. Tschudi meg levén győződve a felől, hogy a madaraknak a természet háztartásában fontos szerep jutott, működésüknek nagy nemzetgazdasági jelentőséget tulajdonít. Védelem alá vételüket ajánlja, mire nézve célravezetőnek egyedül a nemzetközi együttes eljárást tartja, s tekintettel a madarak számának folytonos csökkenésére, az óvó-rendszabályok mielőbbi életbeléptetését ajánlja. Javaslatában a vadászat körébe tartozó madarakra a nemzetközi intézkedéseket kiterjesztetni nem kívánja, mivel azok szerinte az egyes országok vadásztörvényeinek védelme alá helyezendők. Ezt ajánlja Frauenfeld is, de olyformán, hogy a vadásztörvények lehetőleg összhangba hozassanak a madáróvás ügyében hozott nemzetközi rendszabályokkal. A két első javaslattevő egyezik abban is, hogy a feltétlenül hasznos rovarrevő madarak fogása minden időben tilos legyen, a vegyes táplálékú, tehát kevésbé hasznosaké [!] csakis tavasztól őszig. A madarászó eszközök közt eltiltandóknak tartják a hurkok, lép, czinke- és más csapdák használatát, falhálókat stb. Tschudi ezenfölül javasolja, hogy egy nemzetközi bizottság bizassék meg a hasznos és kártékony madarak pontos jegyzékének elkészítésével.

Marenzeller 3 §-ból álló javaslatában ajánlja, hogy a rovarrevő madarak egész éven át védelem alatt álljanak, a vegyes táplálékúak csakis tavasztól őszig. A tojások kiszedése, kivéve a kártékony szárnyasokét, tiltassék el.

Javaslatához a hasznos és kártékony madarak jegyzékét csatolja.

Indítványozó, az előbbienekétől eltérő javaslatát, sikerült beszédben, azzal igyekszik indokolni, hogy nem tartja tanácsosnak a madarászatot csaknem egészben eltiltani, attól félván, hogy ez által sokat akarva elérni, kockáztatjuk az ügyet, mivel déli szomszédaink nemcsak érdekből, hanem mint szenvedélyes madarászok, főleg kedvtelésből űzik a madárfogást, arról egy-könnyen nem mondanak le, és ha mi őket attól mégis teljesen eltiltani akarnók, valószínűleg megtagadnák a hozott rendszabályok elfogadását, az ők közreműködése nélkül pedig alig lehetne keresztül vihető az oly hasznos vándormadarak védelmezése.

Egyszersmind kéri a congressust, hogy az általa készített névsor ajánltassék az e végre kiküldendő comité által kidolgozandónak alapjául. Ez elfogadtatott, pedig e névsoron nagyon is meglátszik, hogy Marenzeller ur a természetet csakis könyvek-

ből, még pedig nem épen a legujabbakból tanulmányozta, különben nem sorozta volna a kártékonyak közé az oly hasznos közönséges és sárgakarmu vércsét (*Tinunculus alaudarius* és *cenehris*), a kizárólag döggel élő fakó keselyűt [*Gyps fulvus*], s ezek helyett nem hagyja ki, a gazda és vadász által méltán gyűlött nagy suholyt [*Strix bubo*]. Viszont a hasznosak közül nem hagyta volna ki a kisebb bagolyfajokat, olyveket [*Buteo*], varjakat stb.

Brehm Alfréd fényesen sikerült előadásban terjeszti elő a kérdés alatti ügyről nézeteit.

Ő nem éri be a tilalmak egész seregének hozatalával, ő a pozitív cselekvés terére lép. Elfogadja ugyan Tschudi és Frauenfeld javaslatát, és a Marenzellerének a névsorra vonatkozó részét elvileg, de a névsort magát nem, mivel azt hiányosnak tartja, de nem hiszi, hogy csakis tilalmazás által cél éressék el. Ugyan miként is lehetne eszközölni a szükséges ellenőrzést? Szerinte keltsünk érdekeltséget az ügy iránt az érdekletteknek, vonjuk bele a közreműködésbe az egész népet. Erre csak egy utat ismer: a természetrajz ismeretének általánosítását, az által, hogy a természetrajz számára az eddiginél nagyobb tér adassék a népiskolában, és a hazai állatokat s növényeket kellőleg ismertető, jól illusztrált munka osztassék ki ingyen a nép között. Ez uton kel-lene haladni, és ekkor a nép felismerve önérdekét, átlátva, hogy saját javára cselekszik, büntető rendszabályok nélkül is, önként védelme alá venné a hasznos állatokat.

Nem hiszi, hogy csakis tilalom által cél éressék el, mivel szerinte a hasznos madarak számának folytonos nagymérvű csökkenését nem a madarászat idézi elő, hanem az újabb földművelési rendszer, mely mellett minden talpalatnyi földet hasznosítunk, s ez által egyfelől porhanyitva a földet, gabonaneműeket nagy mérvben természetbe, a kártékony rovarok számára gazdag asztalt terítünk, a hasznos madarakat pedig kiűzzük lakásaikból, hontalan bolygókká tesszük és így rákényszerítjük más hazát keresni. Ebből kiindulva, a hazai állatok s növények ismertetésén kívül ajánlja, hogy gondoskodjunk ingyen szárnyas munkásaink fészkelő helyekkel ellátásáról, megtartva az odvas fákat, továbbá esenderesek ültetése és költő ládák alkalmazása által.

Brehm előadása után elnök indítványára a javaslattevők bizottsággá alakultak oly célból, hogy az elvi ellentéteket nem tartalmazó több nemű javaslatból egy indítványt formulázzanak, mely indítvány másnap, szeptember 20-án Tschudi által felolvasztatott.

Ez így hangzik:

„A nemzetközi erdészeti és gazdasági congressus határozata, miszerint a cs. kir. osztrák kormány kéressék fel, hogy a mezei gazdaságra nézve hasznos madarak oltalmazását nemzetközi szerződések által, minden európai államnál biztosítani törekedjék, a következő megállapodások alapján:

1) A rovarrevő madarak fogdosása és lelövöldözése egyáltalában tilos.

2) Kívánatos, hogy a kimélendő madarokról egy specialis szakértőkből álló nemzetközi bizottmány egy lajstromot állítson össze.

3) A nagyobb részben magvakkal táplálkozó madarak fogdosása a mártius 1-től szept. 15-ig tartó tilalmi időszakot kivéve meg van engedve.

4) A madaraknak fogdosása hurkok és csapdákkal, valamint léppel is tilos.

5) A tojások és fiókák kiszedése, valamint bármiféle madarak fészkeinek elszedése tilos, kivéve a kártékonyakét. A kérdéses kártékony madarak lajstroma szintén ama specialis, ezzel megbízott bizottmány feladatához tartozik.

6] A rovarrevő madaraknak, élve vagy holtan való árulása minden időben egyaránt tilos, valamint más madaraké is a tilalmi időszak alatt, s a tilalom a madárfészkek árulására is kiterjed.

7] A fentebbi szabályok alól kivételt csupán a tudományos célból eszközözlendő gyűjtések képeznek.

Ezen határozat nagy többséggel elfogadtatott, habár azt sokan, köztük én is, nem tartottuk kielégítőnek és kifogástalannak, de megnyugodtunk benne azért, mivel kitűnik abból a congressus azon intentiója, hogy irányt adjon, a nélkül, hogy az egyes országokat szabad működésükben korlátozná.

Ekként fogva fel a hozott nemzetközi határozatot, bátor vagyok affelőli nézetemet előterjeszteni, felsorolva egyszersmind azon teendőket, a melyeket viszonyaink tekintetbe vétele mellett, a hozott rendszabályokon kívül még szükségeseknek tartok.

(Vége köv.)

Porhanyító henger.

Altalában ismert dolog, hogy a kötöttebb talajokon s főleg ezeknek azon fajánál, melyek kérgesedésre hajlandók: igen czélszerű tavasszal a buzavetések felboronálni. A czélből történvén e művelet, hogy a bekérgesedett, bezárult talajt a légköri behatásoknak megnyitván, ez által a vetések gyorsabb fejlődését elősegítjük.

E művelet általában boronával szokott történni ott, a hol az egyáltalában végbevitetik, mert biz az a legtöbb gazdaságban elmarad, főleg azért, mivel üzleti tőkében szegény hazánkban, a legtöbb gazdaságban aránylag kevés számú ígás fogatot tartunk és így a tavasziak alá való őszzeli előmunkálást legtöbbszörre elmaradván, ritka gazda, a ki a tavaszi vetési időny alatt, még a buzavetések felboronálására is időt nyer, vagyis mire a tavaszi vetést elvégeztük, akkorra már annyira bokrosodásnak indulnak rendesen a buzavetések, hogy a borona azokban épen annyi kárt tenne, mint hasznót, és így azután a felboronálás többnyire el is marad.

Igy van ezzel a legtöbb gazda s így voltam én is, pedig tudjuk, hogy a nevezett talajfajokon biz e művelet igen előnyösen hat a vetések fejlődésének gyorsítására.

De előnyös e művelet a kötöttebb talajokon akkor is, ha azok őszzel hantossabbak maradván, a mi szintén megesik s azok a hantokat a téli fagy sem képes egészen elporlasztani, — főleg nem csak előnyös, de szükséges is, ez ősztől áttelelt hantok szétporlasztása azután mindenütt ott, ha becsületes munkát akarunk végezni, a hol vagy kaszával, — a mint ez az alföldön már kivétel nélkül történik, — vagy pedig kaszáló-géppel eszközöltetik az aratás.

Mivel pedig e műveletet se lehet, ha az ember a tavaszi munkákkal elmaradt, boronával kár nélkül megtétni, meg a borona sokszor nem is elég foganatos munkát végez a kötöttebb agyag-talajokon, — tehát én e két czélra egy általam porhanyító hengernek keresztelt, hengert szerkesztettem, mely a kolozsmonostori gazdasági tanintézet gazdaságában már két tavasszal megelégedésünkre dolgozott, s mely az erdélyi gazdasági egyesület második — Dicső Szent-Mártonban tartott vándorgyűlése alkalmával rendezett gép-kiállításon is bemutatva — a bíráló-bizottság által meg is próbálva, — jutalomra is méltónak íteltetett.

A rögek, hantok szétporlasztására én is, miként tudom sok mások is, az érintett esetben, használtam ugyan a közönséges rügtörőt, fogas hengert, de biz ezzel legelősször is a munka felette lassan megy; másodszor igen nehéz is, s hozzá fogai erő-

sen szaggatnak, és a fordulásnál bizony igen csunya munkát tesz. Szóval az az én véleményem szerint e czélra nem való.

Az általam szerkesztett porhanyító henger hasonló ugyan a közönséges fahengerü rügtörőhöz, fogas hengerhez, a minthogy az eszmét ahhoz ettől is vevém. Ugyanis, az is egy farámában, két hengerrel bir, — abban különbözik azonban amattól, hogy a porhanyító hengerek egy-egy hengere, nem egy darabból áll, hanem e helyett egy 2" átmérőjű vastengelyre, melynek végei a farámához vannak mozdulatlan erősítve, 15 darab 4" széles, 6" átmérőjű s a két végén megvasalt kerék-agy van felhuzva, melynek kerületébe 5 darab 3 1/2" hosszú, és 3/4" átmérőjű szög van megerősítve, belésrófolva. Egyik-egyik henger tehát 15—15 darab különálló kis fogas kerékből áll, a melyeknek mindenike önállóan forog a közös tengelyen. A hengerek fogai itt is egymás közeibe vágnak, miként a fogas hengernél. Azon kívül, mivel én a fogas hengereknek kétkerekűségével schá se voltam megelégedve, mert azoknak tengelye csak mihamar kimozdul, s azon felül háporkás uton felette nehéz a szállítása is, tehát én a porhanyító hengert 4 kis kerékkel láttam el, melyeknek tengelyei a faráma első és hátsó gerendájában vannak megerősítve.

Ezen porhanyító hengernek az előnye az érintett czélokra a borona fölött a következő:

1) A munka vele gyorsabban halad, mert két ló könnyen bírja, s a kocsinak ülése a henger fölött lévén, az sem akadályozza a gépet munkájában, hogy a cseléd kifáradna mellette.

2) Egyáltalában nem szaggatja meg a bokrosodásnak indult vetést se, tehát későbbben is lehet vele a vetésen dolgozni.

3) A fordulónál sínes vele semmi baj, mivel 30 kis kerékből állván az egész, egy helyben is megfordul minden torlódás nélkül.

4) Oly szép simára teszi a talajt, mint a henger, és mind a mellett a talajt gyönyörűen porhanyítja.

Mivel azonban erre sok gazdatársam azt fogja mondani, hogy jó volna biz' ez mind, de kinek van annyi pénze, hogy minden ily gépet megszerezzen, tehát beszéltem Gubicz András utódja Gubicz László gazdasági gépész urral, hogy a méreteket erősbre véve — mivel amaz csakis porhanyításra való, — de a szögek hosszúságát megtartva, mert különben szaggatna az, készítsen ő erre a formára egy oly fogas hengert, melyet — ládát téve reá s ezt megterhelve — egyszersmind rügtörésre is lehessen használni, s a nevezett gépész ur ezt megígérvén, azt hiszem, rövid időn látni fog lehetni gyárában azon fogas hengert, a mely azután ugy rügtörésre, mint porhanyításra is egyformán alkalmas lesz, s így egy hengert ekkor két czélra lehetvén használni — annak megszerzése sem fog annyiba kerülni, mint különben került volna.

A kinek meg jó ügyes kovácsa s begnárja van, az a leírás után maga is elkészítheti.

Miután mi a gép munkájával igen meg voltunk elégedve, kötelességemnek hittem arra a gazda-társak figyelmét felhívni.

Kodolányi Antal.

A szőlőmetszésről.

Nincs mivelet a szőlőben, mely alkalmazásában nagyobb eltérésnek alá volna vetve, mint a szőlő metszése; majdnem határonként viszik azt másképp és másképp véghez, s azért mégis határonként vannak a szőlősgazdák meggyőződve arról, hogy annak mesterfogásaihoz csak ők értenek egyedül.

Ezen eltérések a szőlőtőke megmetszésében pedig épen nem vonatkoznak holmi jelentéktelen apróságokra, hanem lényegesek; mert midőn az egyik vidéken a vesszőt az utolsó szemig